

Yükseköğretimdeki Hemşirelik Öğrencilerinin Öğrenme Yaklaşımları ve Çalışma Becerilerinin Akademik Başarı Algıları ve Bazı Sosyo-demografik Değişkenlerle İlişkisi¹

Satı DİL²

Özet

Bu çalışmada yüksek öğretimdeki hemşirelik öğrencilerinin öğrenme yaklaşımları ve çalışma becerilerine ilişkin bir betimleme yapmak amaçlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin öğrenme yaklaşımları ile akademik başarı algıları ve bazı sosyo-demografik değişkenlerle ilişkisi de incelenmiştir. Tanımlayıcı kesitsel tipte yürütülmüş olan araştırma, 311 Hemşirelik öğrencisini kapsamaktadır. Çalışmanın verileri Öğrenme Yaklaşımları ve Çalışma Becerileri Ölçeği (ÖYÇBÖ) ve kişisel bilgi formu ile toplanmıştır. Veriler sayı, yüzde, t-testi, ANOVA, MANOVA, ve korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Çalışmada elde edilen sonuçlar; hemşirelik bölümü lisans öğrencilerinin ÖYÇBÖ'nün "stratejik ve derinlemesine öğrenme" yaklaşımını "yüzeysel- öğrenme yaklaşımına" göre istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek oranda tercih ettiklerini göstermiştir. Kız öğrencilerin ÖYÇBÖ'nün tüm alt boyutlarında erkek öğrencilerden anlamlı derecede daha yüksek puana sahip oldukları, kız ve erkek öğrencilerin stratejik öğrenmeyi diğer öğrenme yaklaşımlarından daha fazla tercih ettikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenme Yaklaşımları, Çalışma Becerileri, Akademik Başarı, Hemşirelik eğitimi

Relationship between Approaches to Learning and Study Skills and Some Demographic Characteristics of Undergraduate Nursing Students' and Perceived Academic Achievement in Higher Education

Abstract

This study examines approaches to learning and study skills of undergraduate nursing students. Furthermore, this research attempts to investigate whether there is any difference in students' approaches to learning in regards to some demographic characteristics and perceived academic achievement. This descriptive and cross-sectional study involves 311 undergraduate students in Departments of Nursing. The data of the study have been gathered through the administration of The Approaches and Study Skills Inventory for Students (ASSIST) by the researcher. Data were evaluated by numbers, percentages, means, standard deviations, ANOVA, pearson's moment correlation coefficient and t- test. Some of the basic findings of the study can be outlined as follows: undergraduate nursing students preferred deep and strategic approaches significantly higher than surface approach. It was also found that both female students have ASSIST scores significantly higher than the male students, and all students' preferred strategic approaches significantly higher than the others.

Keywords: Approaches to learning, study skills, academic achievement, nursing education

¹ Bu çalışmanın bulguları 5-8 Haziran 2014 tarihinde Ankara'da, Hacettepe Üniversitesi'nde düzenlenen VI. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Çankırı Karatekin Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Çankırı-TÜRKİYE
E-posta: satidil@karatekin.edu.tr

Giriş

Problem Durumu

Yükseköğretim düzeyinde hemşirelik eğitimi veren kurumların “birey, aile ve toplum sağlığının korunması, geliştirilmesi ve iyileştirilmesinde mesleki bilgi ve becerilerini en üst düzeyde kullanarak çağdaş sağlık bakım hizmetlerini bilimsel ve evrensel standartlarda sunabilen, yaşam boyu öğrenmeye odaklı, eleştirel düşünebilen, ekip işbirliği yapabilen, etik kurallara bağlı, eğitici, araştırmacı, yönetici ve lider sağlık profesyonelleri yetiştirilmesi” gibi sorumluluklara sahip olmaları gerektiği bildirilmektedir (Biol, 2010; Bradshaw, 2001). Uluslararası Hemşireler Birliği (ICN, 2014) raporunda da toplumların sağlıklı olması için etkili, iyi eğitilmiş ve motive sağlık personelinin temel olduğu ve istenilen sağlık hizmetlerine kaliteli ve eşit bir şekilde ulaşma hedefine, “*yeterli sayıda ve iyi eğitim almış hemşire*” olmadan ulaşılamayacağı bildirilmektedir. Bu amaçlara ulaşabilmek için, öğrencilerin etkili öğrenenler haline gelmelerine yardımcı olmak esastır. Etkili öğrenmede ise öğrencilerin eğitim-öğretim ortamlarında kendi öğrenme davranışları için sorumluluk almaları önem taşımaktadır (Senemoğlu, 2010). Öğrencilerin sorumluluk alabilmelerini, etkili öğrenmelerini ve çalışma becerilerini etkileyen değişkenlere ilişkin birçok çalışma yapılmıştır (Byrne vd., 2009; Deryakulu, 2004; Erdamar Koç, 2010; Senemoğlu, 2011; Turan ve Demirel, 2010). Literatürde öğrencinin yetiştiği ve içinde bulunduğu aile, akran ve diğer toplumsal gruplarla ilişkileri gibi özelliklerinin yanı sıra, öğrencinin öğrenmeye karşı ilgi, tutum, inanç, öz-düzenleme, öz-yeterlilik-motivasyon ve akademik başarı düzeyi gibi bireysel özelliklerinin de etkili öğrenme ile ilişkili olduğu bildirilmektedir (Bay vd., 2005; Gürten vd., 2013; Senemoğlu, 2010; Turan ve Demirel, 2010). Tüm bu bileşenler öğrenme çıktılarının kalitesini ve verimliliğini etkiliyor olsa da, öğretme ve öğrenme süreci üzerindeki etkilerini kavramsallaştırmak oldukça zordur. Ancak, literatürde öğrenme yaklaşım ve çalışma becerilerinin öğrencilerin öğrenme kalitesini etkileyen önemli değişkenler arasında olduğuna da dikkat çekilmekte ve eğitimcilerin, öğrencilerin eğitim yaşantılarını geliştirebilmeleri için onların nasıl öğrendiklerini, öğrenme yaklaşımlarını, çalışma becerilerini ve bu yaklaşımlarının gelişimine öğrenme çevresinin etkilerini anlamaları gerektiği vurgulanmaktadır (Bay vd., 2005; Byrne vd., 2009; Deryakulu, 2004; Gürten vd., 2013, Ozan vd., 2012; Senemoğlu, 2011).

Türkiye’de ve yurt dışında üniversite öğrencilerinde konu ile ilgili farklı disiplin ve ülkelerde çok sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Ancak Türkiye’de yapılan çalışmaların sayısı yurt dışına nispeten az olmakla birlikte çalışmaların sayısı son yıllarda artış göstermiştir. Bu çalışmalarda

öğrencilerin öğrenim gördükleri bilim dallarına göre öğrenme yaklaşımları ve çalışma beceri düzeyleri değişkenlik göstermektedir. (Byrne vd., 2009; Cebeci vd., 2013; Deryakulu, 2004; Ekinci, 2009; Erdamar Koç, 2010; Senemoğlu, 2011; Turan ve Demirel, 2010; Gürlen vd., 2013, Ozan vd., 2012; Tait vd., 1998).

Üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri bilim dallarında başarılı olmalarında derin ve anlamlı öğrenme yaklaşımlarını kullanmalarını geliştirmek için, Türkiye'deki öğrencilerin öğrenme yaklaşımları ve çalışma becerilerinin ve hangi öğrenme ve çalışma yaklaşımlarını tercih ettiklerinin belirlenmesi, sosyo-demografik değişkenlerle ve akademik başarı durumları ile ilişkisinin saptanması önem taşımaktadır.

Türkiye'de ve yurt dışında sosyal bilim alanında konuyla ilgili yapılmış oldukça fazla araştırma bulunmasına rağmen hemşirelik öğrencilerinde konu ile ilgili yeterli araştırma bulunmamaktadır. Bu nedenle yapılan bu çalışma sonuçlarının, hemşirelikte üniversite eğitiminin kalitesine ve öğrencilerin öğrenme ve çalışma becerilerini etkileyen bireysel faktörlerin aydınlatılmasına ve buna paralel olarak daha etkili ve yenilikçi öğretim stratejilerinin planlanmasına veri kaynağı oluşturabileceği ve eğitimi geliştirmeye katkı sağlayabileceği düşünülmüştür. Bu amaçla özellikle aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

Araştırmanın Soruları

1. Hemşirelik öğrencilerinin sınıf düzeyine göre ÖYÇBÖ puanları arasında farklılık var mıdır?
2. Hemşirelik öğrencilerinin yaş ve cinsiyetlerine göre ÖYÇBÖ puanları arasında farklılık var mıdır?
3. Hemşirelik öğrencilerinin algıladıkları akademik başarı düzeyi ile ÖYÇBÖ puanları arasında bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2012–2013 eğitim-öğretim yılı Bahar yarıyılında Çankırı Karatekin Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümündeki tüm öğrenciler (N: 350) oluşturmuştur. Araştırmada ayrıca örneklem seçimine gidilmemiş, araştırma katılmayı kabul eden, veri toplama araçlarını eksiksiz tamamlayan 311 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Evrenin yaklaşık %88,85'ine ulaşılmıştır. Örneklem kapsamına alınan öğrenciler ile yüz-yüze görüşülerek araştırma hakkında bilgi verilmiş ve araştırmaya

katılmayı kabul eden öğrencilerden sözlü onam alındıktan sonra veri toplama aracı uygulanmıştır. Araştırma yapılan kurumdan da yazılı izin alınmıştır. Ayrıca öğrencilerin %72'sinin (224) kız, %68,5'inin (213) 20-22 yaş grubunda ve %35,4'ünün (110) 1. Sınıf öğrencisidir.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarını ve çalışma becerilerini belirlemek üzere veri toplama aracı olarak Öğrenme Yaklaşımları ve Çalışma Becerileri Ölçeği (Approaches and Study Skills Inventory for Students: ASSIST) kullanılmıştır. Marton ve Saljo (1996) tarafından geliştirilmiş olan bu ölçek, Tait vd. (1998) tarafından revize edilmiştir. Türkçeye uyarlaması ise Senemoğlu (2011) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlık katsayılarına bakılarak hesaplanmış ve Cronbach Alfa değeri 0.91 olarak bulunmuştur. Ölçek 5'li likert tipinde toplam 67 maddeyi içermektedir. Ölçeğin 4 bölümü bulunmaktadır.

Birinci bölüm; öğrencilerin “öğrenme” kavramı hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik 6 maddeyi içermektedir. İkinci bölüm; 52 maddeden oluşmakta ve 3 alt boyutu bulunmaktadır. Bu alt boyutlar 4- 5 maddeden oluşan; “derin, stratejik ve yüzeysel-ilgisiz” olmak üzere 3 çeşit öğrenme yaklaşımı ve çalışma becerisini yordamaktadır. *Derin öğrenme* yaklaşımındaki alt boyutlar; anlam arama, ilgili düşünceler bulma, kanıt kullanma ve düşünce ilişkisi; *Stratejik öğrenme* yaklaşımındaki alt boyutlar ise, organize çalışma, zaman yönetimi, isteklerin yönetiminde uyanıklık, ulaşma ve etkililiği izleme; *Yüzeysel-ilgisiz öğrenme* yaklaşımının ise, amaç eksikliği, ilgisiz ezberleme, müfredata bağlı olmama ve başarısızlık korkusunu ölçen maddeleri kapsamaktadır. Üçüncü bölüm: Farklı türlerdeki dersler ve öğretimine yönelik tercihler (ders yürütme şekli, ders notları, kitap ve sınav şekli vb.) konusundaki öğrencilerin yönelimlerini belirlemeyi amaçlayan 8 maddeden oluşmaktadır. Dördüncü bölüm: Öğrencilerin bu güne kadarki tüm akademik çalışmalarında kendi başarısını nasıl algıladığını belirleme yönelik bir maddeyi içerir.

Ölçeğin bizim çalışmamızdaki Cronbach's Alpha katsayıları; derin öğrenme alt boyutu için 0.86, stratejik öğrenme için; 0.88, yüzeysel öğrenme için ise 0.70 olmak üzere toplam için ise 0.89 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini yapan Nuray Senemoğlu'ndan bu ölçme aracının kullanılabilmesi için gerekli yazılı izin 4 Ocak 2013 tarihinde elektronik posta yolu ile alınmıştır.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmaya katılmayı kabul eden 320 öğrenciye veri toplama araçları uygulanmıştır. Uygun biçimde doldurulmayan 9 öğrenciye ait veriler uygulamadan çıkarılmış ve çalışmada toplam 311 öğrenciye ilişkin veriler değerlendirilmiştir. Verilerin çözümlemesinde kullanılan istatistiksel teknikler ve bulguların sunulmasında izlenen yol, alt boyutlara göre aşağıda sunulmuştur. Öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarını tercih etme durumu, toplam ortalama puanlar ve standart sapmalarla betimlenmiştir. Öğrenme yaklaşımları toplam ortalama puanlarının değişkenlere (sınıf düzeyi, yaş, cinsiyet ve algılanan akademik başarı) göre karşılaştırılmasında çok yönlü varyans analizi (MANOVA), her bir öğrenme yaklaşımına ilişkin ortalama puanların karşılaştırılmasında değişkenlerin ikiden fazla olması durumunda tek yönlü varyans analizi (ANOVA), karşılaştırma sonrasında anlamlı fark çıkması durumunda farkın kaynağını belirlemeye yönelik olarak Post Hoc testlerinden LSD testi kullanılmıştır. Her bir öğrenme yaklaşımına ilişkin ortalama puanların karşılaştırılmasında iki değişken olması durumunda t-testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi olarak .05 alınmıştır.

Üniversite öğrencilerinin öğrenme yaklaşımlarını tercih etme düzeyleri ile akademik başarı düzeyleri arasındaki ilişkiler Pearson Korelasyon Katsayısı (r) hesaplanarak belirlenmiştir.

Bulgular

Tablo 1’de Hemşirelik lisans öğrencilerinin öğrenme yaklaşımlarını tercih etme düzeylerine ilişkin toplam ortalama puanları ve standart sapmaları yer almaktadır. Tablodaki toplam dağılımı gösteren satıra bakıldığında, öğrencilerin derinlemesine ve stratejik öğrenme yaklaşımlarına ilişkin ortalamalarının (derin: 55,90; stratejik: 71,16) ortalama puanın (54,00) üstünde, yüzeysel öğrenme yaklaşımına ilişkin ortalamalarının (50,45) ise orta puanın altında olduğu görülmektedir.

Ayrıca öğrencilerin ÖYÇBÖ’nün “stratejik öğrenme ve derinlemesine öğrenme” alt boyutu puanlarının, “yüzeysel öğrenme yaklaşımları” alt boyutu puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte öğrencilerin, stratejik öğrenme ile derinlemesine öğrenme yaklaşımlarını, yüzeysel öğrenme yaklaşımından anlamlı bir biçimde daha çok tercih ettikleri bulunmuştur.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre öğrenme yaklaşımlarını tercih etme düzeylerine ilişkin toplam ortalama puanları ve standart sapmaları yer almaktadır. Kız öğrencilerin ÖYÇBÖ’nün tüm alt boyutlarının puan ortalamaları açısından farklılık gösterdiği, derin ve stratejik öğrenme alt

boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha yüksek puana sahip oldukları, kız ve erkek öğrencilerin stratejik öğrenmeyi diğer öğrenme yaklaşımlarından daha fazla tercih ettikleri belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Öğrenme Yaklaşımları ve Çalışma Becerileri Ölçeği Puan Ortalamaları (N: 311)

ÖYÇBÖ Alt Boyutları	Ortalama Standart Sapma		
	\bar{X}	SS	F, p
Derin Öğrenme	55,90	10,39	F:60,697** p:0.000
Stratejik Öğrenme	71,16	13,17	
Yüzeysel Öğrenme	50,45	9,09	

Öğrencilerin ÖYÇBÖ puanlarının sınıf düzeyine göre karşılaştırılmasını gösteren ANOVA sonuçlarına göre ise, derinlemesine öğrenme yaklaşımına ilişkin puanları ortalamalarında (1.sınıf: 58,67, 4.sınıf: 52,92 [F: 5,719; p: 0.001]; istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu, ancak stratejik öğrenme ve yüzeysel öğrenme yaklaşımına ilişkin puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık görülmediği saptanmıştır. Derinlemesine öğrenme yaklaşımında 1. sınıf lehinde artış olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Hemşirelik Öğrencilerinin Cinsiyetlerine göre Öğrenme Yaklaşımları ve Çalışma Becerileri Ölçeği Puan Ortalamaları

Cinsiyet	Öğrenme Yaklaşımları ve Çalışma Becerileri Alt Boyutları		
	Derin Öğrenme	Stratejik Öğrenme	Yüzeysel Öğrenme
	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$
Kız (n:224)	56,68±9,63	72,73± 11,97	50,76±9,05
Erkek (n:87) t, p	53,88±11,94 t: 2,147* p: 0.03	67,11±15,18 t: 3.433** p: 0.002	49,64±9,20 t: 0.974 p>0.05

Öğrencilerin ÖYÇBÖ puan ortalamalarının yaş gruplarına göre karşılaştırılmasını gösteren ANOVA sonuçlarına göre ise (derinlemesine F: 2.548, p:0.08; stratejik: F:1.255, p>0.05; yüzeysel F: 1.481, p>0.05) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

Bununla birlikte öğrencilerin akademik başarı algısı arttıkça derinlemesine ve stratejik öğrenme yaklaşımlarını anlamlı bir biçimde daha fazla tercih ettikleri belirlenmiştir. Akademik başarı algısına göre ÖYÇBÖ puan ortalamalarının karşılaştırılmasını gösteren ANOVA sonuçlarına göre derinlemesine yaklaşımda (akademik başarı algısı çok zayıf: 47,00; çok iyi: 57,42, F: 2.317, p: 0.05) ve stratejik yaklaşımda (akademik başarı algısı çok zayıf: 57,75; çok iyi: 71, 16 F: 8,274, p: 0.000) istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ve akademik başarı algısı yüksek olanlar yönünde ÖYÇBÖ puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Hemşirelik Öğrencilerinin ÖYBÇÖ Puan Ortalamaları İle Akademik Başarı Algıları Arasındaki İlişki

Öğrenme Yaklaşımı ve Çalışma Becerileri Alt Boyutları	Akademik Başarı Düzeyi(r)
Derinlemesine	,142**
Stratejik	,298**
Yüzeysel	-, 034
* **p<.01	

Öğrenme yaklaşımları ve çalışma becerileri alt boyutları ile akademik başarı algı düzeyi arasındaki korelasyon analizinde; akademik başarı ile derinlemesine (r: .142) ve stratejik (r: .298) yaklaşımda ileri düzeyde anlamlı pozitif yönde bir ilişki gözlenirken, yüzeysel (r: -.034) yaklaşımda negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı olmayan zayıf bir ilişki olduğu saptanmıştır (p>0.05). Bu sonuç öğrencilerin akademik başarıları arttıkça derinlemesine ve stratejik öğrenme ve çalışma becerilerinin arttığını, yüzeysel öğrenme becerilerinin ise azaldığını göstermektedir.

Öğrencilerin Öğrenme Yaklaşımları ve Çalışma Becerilerini Tercih Etme Düzeylerinin Bölüm, Yaş ve Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılması:

Öğrencilerin öğrenme yaklaşımları puanlarının karşılaştırılmasını gösteren MANOVA sonuçlarına göre, öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarını tercih etme düzeylerine ilişkin puanlarının sınıf düzeyi (wilks' lamda: ,966; f= 7,122; p<.000) ve cinsiyet (wilks' lamda: ,971; f= 3,440; p=0.06) değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu sonuçlar, bu değişkenlerin öğrencilerin öğrenme yaklaşımları tercihlerini önemli bir biçimde etkilediğini göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç

Üniversitelerin lisans programlarına devam eden öğrencilerin öğretim sürecinde bilimsel bilgiye ulaşma yollarını kullanırken, bilgiler arasında anlam arama, ilgili olabilecek düşünceleri ortaya koyma, kanıtları kullanma

ve düşünceler arasında ilişkiler kurmayı içeren “derinlemesine düşünme” ve öğrenme yaklaşımlarını kullanmaları beklenir. Bu özelliklere sahip bireylerin derinlemesine öğrenmeyi yüksek düzeyde işe koşmaları, yüzeysel öğrenmeden kaçınmaları ile olanaklıdır. Öğrencilerin derinlemesine öğrenme yaklaşımını tercih etme eğilimleri öğretme- öğrenme ortamının özellikleri ve başka bazı değişkenlerden etkilenmektedir.

Öğrencilerin ÖYÇBÖ’ne ilişkin Tablo 1’deki puan ortalamaları açısından tartışıldığında, “derinlemesine ve stratejik öğrenme” yaklaşımına ilişkin ortalama puanları yüzeyselden daha yüksek olmakla birlikte, öğrencilerin ÖYÇBÖ puan ortalamaları, onları “stratejik öğrenme” yaklaşımı bakımından baskın olarak nitelemeye yetecek kadar yüksek görünmektedir. Bu durum hemşirelik bölümünde lisans öğrenimini yapan öğrencilerin “stratejik öğrenme” yaklaşımına yönlendirici özelliklere sahip olduğu, derinlemesine öğrenmeye yönlendirici özelliklerinin baskın olmadığı şeklinde de değerlendirilebilir.

Öğrencilerin ÖYÇBÖ puanları yüzeysel öğrenme yaklaşımı bakımından ele alındığında, yüzeysel öğrenme yaklaşımına ilişkin ortalama puanlarının hem genel olarak (50,15) hem de bölümler bazında alınabilecek orta puana yakın olması (50,45) alınabilecek en düşük puandan (18,00) çok uzak olması, hemşirelik öğrencilerinin yüzeysel öğrenme özelliklerini önemli ölçüde işe koştukları biçiminde değerlendirilebilir. Bu bulgulardan yola çıkarak yükseköğretimde ezber dayalı ve bilgi aktarmaya temellendirilmiş bir öğretimin yürütüldüğünü düşündürebilir.

Öğrencilerin stratejik ve derinlemesine öğrenme yaklaşımı puanlarının orta puan değerinin üzerinde olması ve yüzeysel öğrenme yaklaşımı puanlarından yüksek olması, öğrencilerin bu alt boyut puanlarının genel olarak istendik yönde olduğunu düşündürmektedir. Bu sonuç sağlık alanında; genellikle çoktan seçmeli sınavlar yapılması ve farklı yorumların kabul edilmemesi gibi durumlar ve klinik alanlardaki öğretme-öğrenme ortamının kendi doğasından kaynaklanan zorunluluklar nedeniyle öğrencilerin “organize çalışma, zaman yönetimi, taleplerin değerlendirilmesi, uyanıklık, etkililiğin izlenmesi” gibi alt boyutlara sahip “stratejik düşünmeye” yöneltilmesinin bir sonucu olarak ortaya çıkarmış olabileceği düşünülebilir. Öğrencilerin derinlemesine öğrenme ile yüzeysel yaklaşım puanlarının birbirine yakın olması (55,90-50,45) bu öğrencilerin diğer öğrenme yaklaşımlarının özelliklerini de benzer düzeyde işe koştuklarını düşündürmektedir.

Öğrenme yaklaşımları ve çalışma becerilerinin üniversitede öğrenim görülen bilim dallarına göre karşılaştıran çalışmalarda öğrencilerin öğrenme

yaklaşımı üzerinde etkili olduğunu gösterilmektedir. Bu sonuç çok sayıda araştırmamızın da ortaya koyduğu genel bir sonuçtur.

Ekinci (2009) Türkiye'deki çeşitli üniversitelerin farklı bölümlerindeki öğrencilerinde yaptığı çalışmada; güzel sanatlar alanı öğrencilerinin derinlemesine öğrenme yaklaşımı puanları ile sosyal, fen ve sağlık bilimleri alanlarındaki öğrencilerin derinlemesine öğrenme yaklaşımları ortalama puanları arasında anlamlı farklılık gösterdiğini ve farkın güzel sanatlar alanı öğrencileri lehine yüksek olduğunu belirlemiştir. Güzel sanatlar alanı öğrencilerinin diğer üç alandan (sosyal, fen, sağlık), sosyal bilimler öğrencilerinin de diğer iki alandan (fen, sağlık) daha yüksek düzeyde derinlemesine öğrenme yaklaşımını tercih ettikleri ve sağlık bilimleri alanındaki öğrencilerin derinlemesine öğrenme yaklaşımını diğer alanlara göre daha düşük düzeyde tercih ettiklerini saptamıştır. Benzer şekilde Cebeci vd. (2013)'nin araştırmalarında da hukuk fakültesi öğrencilerinin tıp fakültesi öğrencilerine göre derin öğrenme yaklaşımını daha yüksek düzeyde tercih ettikleri saptanmıştır.

Bu bulgular bizim araştırma bulgularımızla paralellik göstermektedir. Çalışmada hemşirelik bölümü öğrencilerinin orta düzeyde derinlemesine yaklaşıma sahip oldukları tespit edilmiştir. Hemşirelikte öğrenme ve çalışma becerilerine ilişkin bir çalışma olmadığından karşılaştırma yapılamamıştır.

Araştırmamızda kız öğrencilerin ÖYÇBÖ'nin derin ve stratejik öğrenme alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde erkek öğrencilerden daha yüksek puana sahip oldukları belirlenmiştir. Bu sonuç; toplumumuzda kız çocuklarının daha çok kurallara uyan ve sorumluluk sahibi bireyler olarak yetiştirilmelerinden ve daha planlı, sistemli olmaları beklendiğinden erkeklerden daha fazla ödev yapma alışkanlığına sahip olmalarına ve stratejik düşünme yaklaşımını işe koşmaları ile açıklanabilir. Literatürde farklı sonuçlar söz konusudur. Ozan vd. (2012)'nin çalışmasında ise cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin öğrenme yaklaşımları tercihlerine göre sadece yüzeysel öğrenme yaklaşımında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Derinlemesine ve stratejik öğrenme yaklaşımlarında ise kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olmadığını belirlemiştir. Yüzeysel öğrenme yaklaşımını erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre anlamlı ölçüde daha çok tercih ettikleri belirlenmiştir. Gürten vd. (2013) ile Senemoğlu (2011) ise çalışmalarında stratejik ve yüzeysel öğrenme yaklaşımlarında kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar bulmuştur. Stratejik ve yüzeysel yaklaşımı kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre anlamlı ölçüde daha çok tercih ettiklerini belirlemiştir. Bu bulgu çalışmamızla paralellik göstermektedir. Bununla birlikte Bay vd. (2004) eğitim fakültesi

öğrencilerinin çalışma becerilerini inceledikleri araştırmada da cinsiyet değişkeni açısından ders çalışma becerilerinin anlamlı bir şekilde farklılaşmadıklarını bulmuşlardır. Tümkaya ve Bilal (2006) erkeklerin “ödev yapma” boyutunda bu alışkanlığa daha az sahip olduklarını belirlemiştir.

Araştırmamızda sınıf düzeyine göre ÖYÇBÖ'nin derin öğrenme boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu, ancak stratejik öğrenme ve yüzeysel öğrenme yaklaşımına ilişkin puan ortalama arasında anlamlı bir farklılık görülmediği saptanmıştır. Derinlemesine öğrenme yaklaşımında 1. sınıf lehinde artış olduğu görülmektedir. Cebeci vd. (2013)'nin araştırmalarında da hukuk ve tıp fakültesi öğrencilerinde 1. Sınıf lehinde derin öğrenme yaklaşımı puanlarının anlamlı olarak yüksek olduğu saptanmıştır. Bu sonuç çalışmamızla paralellik göstermekte olup, öğrencilerin yükseköğretimdeki öğrenme ortamı algısına göre tercih edilen öğrenme yaklaşımının ilerleyen sınıflara doğru değiştiğini göstermektedir. Öğrencinin akademik olgunlaşmasına zıtlık gösteren bu bulgular üniversitede belli mesleki bilgi ve becerilerin geliştirilmesi amacıyla müfredat programına bağlı kalınarak, üzerinde düşünmeye gerek duyulmayan, ezbere dayalı bilgi aktarmaya yönelik yaklaşımlardan kaynaklanıyor olabilir. Sonuç olarak, öğrenciler başarısızlık korkusu nedeniyle daha fazla ezbere yöneltilmekte ve amaç eksikliğine yol açarak bir kısır döngüye dönüşmesine neden olmaktadır.

Çalışmamızda öğrencilerin akademik başarı algısına göre derinlemesine ve stratejik yaklaşımda anlamlı farklılık olduğu, akademik başarı algısı yüksek olanlar yönünde ÖYÇBÖ puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç araştırmamızın önemli bir bulgusu olarak değerlendirilebilir. Bu sonuçların birçok araştırmayla desteklendiği ve bu nedenle genellenebilir olduğu söylenebilir. Bu bulgumuza paralel olarak Ekinci (2009)'nin çalışmasında da üniversite öğrencilerinin derinlemesine ve stratejik öğrenme yaklaşımları puanları ile akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı olumlu bir ilişki olduğu, yüzeysel öğrenme yaklaşımı puanları ile başarı düzeyleri arasında anlamlı olumsuz bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Başka bir çalışmada da (İlhan vd., 2013) eğitim fakültesi öğrencilerinin ders çalışma becerileri ile akademik risk alma davranışları arasında anlamlı bir ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak akademik risk alma konusunda istekli olan öğrencilerin, problem çözme becerilerinin yüksek, öğrenilmiş çaresizlik duygularının ve akademik beklentilere ilişkin streslerinin düşük olması kaçınılmazdır. Yine diğer bir çalışmada (Erdamar Koç, 2010) eğitim fakültesi öğrencilerinin ders çalışmaya yönelik tutumları, kendilerini başarılı algılama ve öğretim elemanlarına yönelik olumlu algılarının ders çalışma stratejilerini önemli ölçüde etkilediği görülmüştür. Ayrıca okula yönelik

algının ve sınıf düzeyinin ders çalışma stratejisi kullanımı üzerinde etkili olmadığı bulunmuştur. Bu değişken açısından hemşirelik öğrencileri ile doğrudan bir çalışma olmadığından literatürde bulunan dolaylı bir çalışmada (Başak vd., 2008) öğrencilerin yaşı arttıkça daha iyi zaman yönetimi yaptıklarını, zaman yönetimi başarısı yüksek olan öğrencilerin akademik başarılarının da yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Bu sonuç çalışmamızda hemşirelik öğrencilerinin stratejik yaklaşımı daha fazla tercih etmiş olmaları ile paralel bir bulgu olarak da değerlendirilebilir. Çünkü “stratejik yaklaşım” içinde; organize çalışma, zaman yönetimi, taleplerin değerlendirilmesi ve etkililiğin izlenmesi gibi alt boyutları barındırmaktadır.

Araştırmanın sonuçlarına göre

- Üniversite eğitiminde, hemşirelik öğrencilerinin derinlemesine öğrenme yaklaşımını daha fazla tercih etmelerini sağlayacak öğrenme ortamları oluşturulması,
- Hemşirelik öğrencilerinin öğrenme yaklaşımları ve çalışma becerileri üzerinde birçok değişken ve kültürel faktörün etkili olabileceği düşünülürse, çalışmanın farklı ve büyük örneklem gruplarında deneysel yöntemlerle uygulanması,
- Hemşirelik öğrencilerinin sınıfları ilerledikçe derinlemesine öğrenme yaklaşımını daha fazla tercih etmeme nedenlerini belirlemeye yönelik nitel araştırmalar yapılması önerilir.

KAYNAKÇA

- Başak, T., Uzun, Ş., Arslan F. (2008). Hemşirelik Yüksek Okulu Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri. *Taf Prev Med Bull*, 7(5): 429-434.
- Bay, E., Tuğluk, N., Gençdoğan, B. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Ders Çalışma Becerilerinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Dergisi*, 2(2): 223-234.
- Biol, L. (2010). Hemşirelik Süreci. İzmir, Etki Matbaacılık.
- Bradshaw, M.J. (2001). Fuszard's Innovative Teaching Strategies in Nursing. In: *Effective Learning: What Teachers Need to Know*. USA, Aspen Publishers.
- Byrne, M., Flood, B., Willis. P. (2009). An Inter-institutional Exploration of the Learning Approaches of Students Studying Accounting. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 20(2): 155-167.

- Cebeci, S., Dane, Ş., Kaya, M., Yigitoglu, R. (2013). Medical Students' Approaches to Learning and Study Skills. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 93: 732-736.
- Deryakulu, D. (2004). Üniversite Öğrencilerinin Öğrenme ve Ders Çalışma Stratejileri ile Epistemolojik İnançları Arasındaki İlişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 38(55): 230-249.
- Ekinci (2009). Learning Approaches of University Students, *Education and Science*, 34(151).
- Erdamar (Koç) G. (2010). Öğretmen Adaylarının Ders Çalışma Stratejilerini Etkileyen Bazı Değişkenler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38: 82-93.
- Gürten E., Turan, S., Senemoğlu, N. (2013). The Relationship Between Learning Approaches of Prospective Teachers and Their Academic Achievement. *Educational Research and Review*, 8(5): 171-178.
- İlhan, M., Çetin, B., Öner M., Yılmaz, F. (2013). Ders Çalışma Becerileri ile Akademik Risk Alma Arasındaki İlişkinin Kanonik Korelasyon ile İncelenmesi, *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(2): 123-146.
- International Council of Nurses (ICN) (2014). Nurses: A Force for Change: A Vital Resource for Health, <http://www.icn.ch/>.
- Ozan, C., Köse, E., Gündoğdu, K. (2012). Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğrenme Yaklaşımlarının İncelenmesi, *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(2): 75-92.
- Senemoglu, N. (2010). *Gelisim, Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*, 17. Baskı. Ankara: A Pegem Akademi.
- Senemoğlu, N. (2011). College of Education Students' Approaches to Learning and Study Skills, *Education and Science*, 36(160): 65-80.
- Tait, H., Entwistle, N.J., McCune, V. (1998). ASSIST: A Reconceptualisation of the Approaches to Studying Inventory. In C. Rust (Ed.) *Improving Students as Learners*. Oxford: Oxford Brookes University, the Oxford Centre for Staff and Learning Development.
- Turan, S., Demirel Ö. (2010). Öz-düzenleyici Öğrenme Becerilerinin Akademik Başarı ile İlişkisi: Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38: 279-291.
- Tümkaya, S., Bal, L. (2006). Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Ders Çalışma Alışkanlıklarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2): 313-326.